

Aardbei: teelt met doordragers

De afgelopen jaren heeft DLV Plant in samenwerking met LTO-Groei-service, v/d Avoird Trayplant en Botany BV in opdracht van het Productschap Tuinbouw onderzoek gedaan naar de perspectieven van de teelt van doordragende aardbeien. Uitgangspunt om met deze rassen te gaan telen is het langere en gelijkmatigere productiepatroon waarmee uiteindelijk een hogere productie gerealiseerd zou kunnen worden.

Globaal is uit het onderzoek gebleken dat het "In 'principe' mogelijk moet zijn om de teelt van doordragers op stellingen en/of onder glas op dusdanige wijze in te richten dat deze een hogere productie geeft en daarmee mogelijk rendabel kan zijn op een aardbeienbedrijf.

De in het antwoord gebruikte aanduiding 'in principe' duidt er echter op dat een doordragerteelt op stellingen en/of onder glas niet zonder meer rendabel is. Redenen waarom een doordragerteelt niet rendabel is kunnen zijn:

- Beperkte afzetmogelijkheden vanwege de onbekendheid over de gebruikswaarde (vruchteigenschappen, smaak, houdbaarheid etc.) van de vele verschillende doordragers rassen.
- Beperkte afzetmogelijkheden doordat er onvoldoende productvolume is van een bepaald ras doordragers/
- De geringere ervaring met de teelt van doordragers op stellingen en/of onder glas waardoor de 'teeltzekerheid' lager is in vergelijking met de traditionele (door)teelt op stellingen of onder glas.
- Wat betreft opkweek plantmateriaal, plantdatum en plantdichtheid, regulatie van de plantbelasting (vrucht en/of trossnoei, neuzen dunnen) bestaan er nog diverse teelttechnische vragen/ideeën. Deze moeten uitgetest worden door telers in praktijkteelten of in praktijkonderzoek op proeflocaties om de 'teeltzekerheid' van de doordragerteelt verder te ontwikkelen.
- Onzekerheden wat betreft de input van arbeid, energie en gewasbescherming en het aandeel van genoemde factoren in de kostprijs per kilo bij de teelt van doordragers in vergelijking met de traditionele teelt met junidragers.

Onderstaand wordt kort de huidige stand van zaken wat betreft de glasteelt en de stellingteelt beschreven.

Glasteelt

Uit onderzoek van DLV Plant BV naar de teelt van doordragers onder glas blijkt dat deze teelt in potentie een hogere productie/plant kan realiseren in vergelijking met een traditionele doorteelt van junidragers (Elsanta). Gebleken is dat met sommige rassen een productie tot ruim 2,5 kilo/plant (met redelijk tot goed behoud van kwaliteit) realiseerbaar is. Dit is een toename van 60% á 70% in vergelijking met de productie per plant in een traditionele doorteelt met junidragers.

Echter, een hogere productie/plant is noodzakelijk om voldoende productie/m² te kunnen realiseren aangezien geconstateerd is dat de doordragerteelt met een lagere plantdichtheid (6 á 8 planten/m²) gunstiger uitpakt in vergelijking met een hogere plantdichtheid (>10 planten/m²). Een lagere plantdichtheid geeft in het verloop van de teelt voordelen aangezien er minder arbeid nodig is voor de gewasverzorging. Een nadeel van een lagere plantdichtheid in vergelijking met een hogere plantdichtheid is de lagere productie in de beginperiode. Met een lagere plantdichtheid is er wel een klein voordeel in de vorm van lagere plantkosten.

Zoals aangegeven is met de doordrager in potentie een hogere productie per plant én per m² mogelijk maar is een hogere omzet niet vanzelfsprekend. Belangrijkste reden hiervan is dat niet alleen de totaalproductie van belang is maar ook het moment waarop deze wordt geproduceerd. Met een doordrager wordt niet alleen in de financieel meest aantrekkelijke perioden geproduceerd maar ook in de financiële mindere perioden. Tot nu toe is de productie in de financieel gunstigste perioden (nog) te laag en wordt het overgrote deel van de productie gerealiseerd in de zomermaanden wanneer ook het buitenseizoen volop in productie is. Dit is de tweede reden waarom dat een doordragerteelt een meerproductie op moet leveren om deze rendabel te kunnen telen in vergelijking met een traditionele doorteelt met junidragers (Elsanta).

Voor uitgebreide informatie over de doordragerteelt onder glas wordt verwezen naar de onderzoeksrapportages over de doordragerteelt welke op te zoeken zijn om www.tuinbouw.nl. Het betreft de volgende drie rapportages:

- PT-nummer 13.009: Zomerplanting doordragers als alternatief najaarsteelt glasaardbei;
- PT-nummer 12.809: Marktkansen voor doordragers geteeld onder glas;
- PT-nummer 12.533: Innovatieve aardbeienteelt: Jaarrond telen met doordragers.

Stellingteelt

Het proefbedrijf der Noorderkempen doet al een aantal jaren op rij onderzoek naar de stellingteelt met doordragers. De onderzoeksverslagen van 1999 t/m 2007 zijn als achtergrondinformatie bijgevoegd in bijlage 1.

Over het algemeen zijn de proeven aangeplant tussen begin april en eind april, waarbij de planten enkele jaren zijn 'voorgetrokken' in een verwarmde kas of onder folie. Na uitplanten zijn de eerste bloemtrossen meestal verwijderd al is er in een aantal jaren geëxperimenteerd met het wel/niet verwijderen van deze bloemtrossen.

De oogstperiode varieerde door de jaren heen enigszins, deels veroorzaakt door verschillen in plantdatum en deels door jaarlijkse verschillen in weersomstandigheden. In het algemeen startte de oogst tussen begin juni en begin juli, de oogst eindigde over het algemeen tussen eind september en eind oktober. Gemiddeld genomen lagen de topproducties over de jaren heen tussen de 4 en 6 kilo/m², wat neerkomt op producties tussen de 1,2 en 1,6 kilo per plant. De topproducties zijn de laatste jaren behaald met de rassen Evie 2, Elsinore, Charlotte, Everest, Florin en Malling Pearl, echter de behaalde producties van 1 ras over meerdere jaren kunnen vertonen verschillen van 1 tot 1,5 kilo/m². Dit geeft aan dat de 'teeltzekerheid' en daarmee het productieniveau wellicht nog lager ligt in vergelijking met de doordragerteelt onder glas.

Wel is duidelijk dat de productie/plant en per m² hoger zijn in vergelijking met een eenmalige aanplant van junidragers op stellingen. In vergelijking met het tweemaal aanplanten van junidragers op stellingen is de productie per m² vergelijkbaar en de productie/plant hoger. In vergelijking met het tweemaal aanplanten van een junidrager op stellingen heeft de doordrager een voordeel door de lagere plantkosten.

Een stellingteelt met doordragers heeft een langere productieperiode waarbij met name de productie in de periode september tot half oktober best interessant kunnen zijn vanuit financieel oogpunt. Dit is vanwege de redelijke grote productie in het zomerseizoen met financieel minder aantrekkelijke prijzen ook nodig. Al met al kan een stellingteelt een goed alternatief zijn voor de stellingteelt met junidragers vanwege de hogere productiepotentie. Het grootste nadeel van de stellingteelt is dat de teelt minder makkelijk te 'sturen' is in vergelijking met een doordragerteelt onder glas aangezien het buitenklimaat bepalend is voor de groei en ontwikkeling van het gewas. Risico hierbij is dat er (gedeeltelijk) geproduceerd wordt in de minder gewenste perioden waardoor het financiële resultaat het ene jaar behoorlijk kan verschillen met een ander jaar.

Telen van doordragers

Bedrijven die doordragers willen gaan telen doen er goed aan om eerst onderstaand 'stappenplan' te doorlopen om de belangrijkste aspecten van de teelt op een rij te zetten om zo de juiste keuzes te maken. Daarnaast is het van belang om de uitgangspunten en doelstellingen goed voor ogen te nemen om de teelt te laten slagen.

1. Rassenkeuze en Afzetmogelijkheden;
2. Teelttechnische en economische risicoanalyse doordragerteelt ten opzicht van junidragerteelt;
 - a. Productie(periode) en Omzet;
 - b. Input / kosten arbeid, energie, gewasbescherming;
 - c. Inbouwen teelttechnische 'zekerheden';
3. Inpassing van de teelt in huidig bedrijf / Aanpassingen in teeltsysteem en/of bedrijfsuitrusting;

Mark Geuijen
Marktgroep 505
m.geuijen@dlvplant.nl
06-12973267